

Sygn. akt IV KK 136/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Dariusz Kala (sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

Protokolant Danuta Bratkrajc

w sprawie **A. S. (S.)**

skazanego za czyn z art. 190 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.
i art. 31 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 21 lipca 2020 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w C.

z dnia 18 października 2019 r., sygn. akt VII Ka (...)

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w C.

z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt XVI K (...),

1. uchyla zaskarżony wyrok w punktach 1 i 2 w zakresie, w jakim dotyczą one rozstrzygnięć odnoszących się do czynu przypisanego skazanemu w punkcie 1 wyroku sądu pierwszej instancji oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego w C. w punktach 1 i 2 i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Rejonowemu w C. do ponownego rozpoznania.

2. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu skazanego - adw. P. S. (Kancelaria Adwokacka w C.) kwotę 442,80 zł (czterysta czterdzieści dwa zł i osiemdziesiąt groszy), w tym 23 % VAT, tytułem opłaty za sporządzenie i wniesienie kasacji.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 marca 2019 r., sygn. akt XVI K (...), Sąd Rejonowy w C.:

1. oskarżonego A. S. uznał za winnego tego, że w dniu 06 czerwca 2017 r. w C. na klatce schodowej domu przy ul. D. , mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność kierowania swoim postępowaniem, groził pokrzywdzonej M. F. pozbawieniem życia, a groźba ta wzbudziła w pokrzywdzonej uzasadnioną obawę spełnienia a następnie szarpał rękami, dwukrotnie kopnął w brzuch i popychał pokrzywdzoną M.F. , czym spowodował u niej obrażenia w postaci skręcenia kręgosłupa szyjnego, otarcia naskórka ramienia lewego oraz stłuczenia powłok brzusznych, skutkujących naruszeniem czynności narządu ciała na okres poniżej 7 dni, czym dopuścił się czynu z art. 190 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. i art. 31 § 2 k.k. i za to z mocy art. 157 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 3 k.k. i art. 31 § 2 k.k. oraz art. 60 § 7 k.k. odstąpił od wymierzenia kary;
2. na mocy art. 46 § 2 k.k. zasądził od oskarżonego A. S. na rzecz pokrzywdzonej M. F. nawiązkę w kwocie 500 (pięćset) złotych;
3. oskarżonego A. S. uznał za winnego tego, że w dniu 06 czerwca 2017 r. w C. na klatce schodowej domu przy ul. D. , mając w znacznym stopniu ograniczoną zdolność kierowania swoim postępowaniem wytrącając z ręki pokrzywdzonej M. F. telefon marki A. o wartości 2000 złotych, spowodował uszkodzenie osłony wyświetlacza aparatu o wysokości szkody 40 złotych, czym dopuścił się wykroczenia z art. 124 § 1 k.w. a na podstawie art. 17 § 2 k.w. odstąpił od wymierzenia kary;

4. na podstawie art. 29 prawa o adwokaturze i § 17 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 3 przy zast. § 4 ust 2 pkt 3 rozporządzenia MS z dnia 03.10.2016 r. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adw. I. K. kwotę 2413,26 (dwa tysiące czterysta trzynaście 26/100) złotych, tytułem zwrotu poniesionych kosztów obrony świadczonej z urzędu;
5. na mocy art. 624 § 1 k.p.k. i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwolnił oskarżonego od obowiązku ponoszenia kosztów postępowania, wydatkami obciążając Skarb Państwa.

Od powyższego wyroku apelację wywiodła obrońca oskarżonego, która zaskarżyła wyrok w całości i podnosząc zarzuty obraży przepisów prawa procesowego oraz błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę wyroku, które miały wpływ na jego treść, domagała się uniewinnienia oskarżonego od stawianych mu zarzutów, ewentualnie uchylenia zaskarżonego orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w C..

Wyrok ten został zaskarżony w całości również przez prokuratora, który podnosząc zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, które miały wpływ na jego treść, domagał się zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez uchylenie punktu I i III i uznanie oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu oraz wymierzenie na podstawie art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. kary 2 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem z dnia 18 października 2019 r., sygn. akt VII Ka (...), Sąd Okręgowy w C.:

1. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż uniewinnił oskarżonego A. S. od popełnienia czynu opisanego w pkt 3 wyroku, tj. wykroczenia z art. 124 § 1 k.w., a za czyn przypisany w punkcie 1, na podstawie art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. i art. 31 § 2 k.k. wymierzył karę 120 (sto dwadzieścia) stawek dziennych grzywny ustalając wysokość stawki dziennej grzywny na kwotę 10 (dziesięć) zł,
2. w pozostałym zakresie utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Wyrok zawiera także rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu.

Od powyższego wyroku kasację wywiodła obrońca skazanego, która zaskarżyła go w zakresie, w jakim A. S. został skazany za czyn z art. 190 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 11 § 2 k.k. i art. 31 § 2 k.k. i na podstawie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. zarzuciła mu rażącą obrazę przepisów postępowania, poprzez uznanie skazanego A. S. za winnego popełnienia przestępstwa określonego w art. 190 § 1 k.k. pomimo braku pochodzącego od pokrzywdzonej M. F. wymaganego, niezbędnego wniosku o ściganie za opisane przestępstwo.

Podnosząc powyższy zarzut obrońca wniosła o uchylenie w zaskarżonej części wyroku Sądu Okręgowego w C. oraz utrzymania nim w mocy wyroku Sądu Rejonowego w C. z dnia 26 marca 2019 r. i umorzenie postępowania w tym zakresie.

W odpowiedzi na kasację, prokurator wniósł o uznanie jej za zasadną w zakresie podniesionego zarzutu i uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w C. w zaskarżonej części i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna. Przyjmując odmienny opis i kwalifikację prawną czynu oskarżonego, względem treści zarzutu aktu oskarżenia, sąd pierwszej instancji nie zauważył, że w aktach sprawy brak jest pochodzącego od pokrzywdzonej wniosku o ściganie za czyn polegający na skierowaniu pod jej adresem groźby pozbawienia życia. Powyższa okoliczność umknęła również uwadze Sądu Okręgowego w czasie dokonywania kontroli odwoławczej. Złożenie przez pokrzywdzoną wniosku o ściganie było w

okolicznościach przedmiotowej sprawy absolutnie niezbędne, skoro w kwalifikacji prawnej przypisanego A. S. czynu pojawił się przepis art. 190 § 1 k.k. Trafności tej tezy w żaden sposób nie podważa fakt, że w kwalifikacji tej obok wymienionej regulacji został zamieszczony, w związku z przyjęciem konstrukcji z art. 11 § 2 k.k., również art. 157 § 2 k.k. Brak wniosku o ściganie sprawia bowiem, że niedopuszczalne jest zakwalifikowanie czynu sprawcy z przepisu przewidującego ściganie na wniosek także przy zastosowaniu ww. konstrukcji. Co więcej, w tego rodzaju przypadkach, niedopuszczalne jest nadto ujęcie w opisie czynu przypisanego sprawcy elementów faktycznych należących do istoty przestępstwa ściganego na wniosek. Wydanie wyroku skazującego mimo braku wniosku o ściganie (także w opisanej wyżej sytuacji, związanej z przyjęciem kumulatywnej kwalifikacji prawnej) stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k., nakazującą uchylenie zaskarżonego orzeczenia niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2008 r., V KK 324/07 oraz z dnia 14 czerwca 2002 r. II KKN 267/01). Sąd odwoławczy, na skutek niedostrzeżenia, że organ a quo wydał wyrok skazujący mimo zaistnienia przeszkody procesowej z art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k., nie tylko postąpił wbrew nakazowi wynikającemu z art. 439 § 1 k.p.k. in principio, ale i zaabsorbował powyższe uchybienie na grunt swojego orzeczenia.

W tej sytuacji należało uznać, że wywiedziony w przedmiotowej sprawie nadzwyczajny środek zaskarżenia jest nie tylko w pełni dopuszczalny (art. 523 § 1 pkt 4 k.p.k.), ale i oczywiście zasadny, gdyż aktualizacja na gruncie przedmiotowego postępowania podstawy kasacyjnej z art. 523 § 1 k.p.k. nie wywołuje żadnych wątpliwości. Powyższe umożliwiło rozpoznanie kasacji w trybie określonym w art. 535 § 5 k.p.k.

Konsekwencją stwierdzenia powyższego uchybienia musiało być jednak nie uchylenie zapadłych w sprawie wyroków w zaskarżonym zakresie i umorzenie postępowania, ale uchylenie obu wyroków w zaskarżonej części i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Umorzenie postępowania było wykluczone nie tylko dlatego, że czyn przypisany

skazanemu został zakwalifikowany także z art. 157 § 2 k.k., ale nadto i z tego powodu, że negatywna przesłanka procesowa z art. 17 § 1 pkt 10 k.p.k. ma charakter względny (tak trafnie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 listopada 2011 r., II KK 279/11).

Z tej też przyczyny, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok w punktach 1 i 2 w zakresie, w jakim dotyczą one rozstrzygnięć odnoszących się do czynu przypisanego skazanemu w punkcie 1 wyroku sądu pierwszej instancji oraz poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego w C. w punktach 1 i 2 i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Rejonowemu w C. do ponownego rozpoznania. Sąd ten podejmie stosowne czynności zmierzające do ustalenia czy wniosek o ściganie będzie złożony i w zależności od wyniku tych czynności wyda sprawiedliwe materialnie i formalnie rozstrzygnięcie o przedmiocie procesu.

W związku z faktem, iż adwokat P. S. sporządziła i wniosła nadzwyczajny środek zaskarżenia jako obrońca z urzędu wyznaczona w postępowaniu kasacyjnym, Sąd Najwyższy przyznał jej, uwzględniając zawarty w kasacji wniosek, tytułem opłaty za dokonanie ww. czynności kwotę 442,80 zł, w tym 23 % VAT. O opłacie orzeczono na podstawie § 2 pkt 1, § 3, § 4 ust. 1 i 3 oraz § 17 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2019 r., poz. 18).